17

AQVILA AVSTRIACA

AD

RVDOLPHVM II. CÆSAREM AVGVST. IMPERATOREM

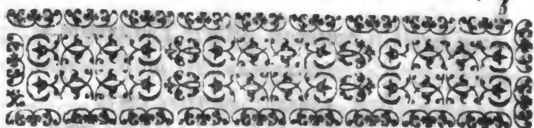
Felicissimum, & Inuictissimum.

Iacobi Baptistellæ Veron. Carmen.

VERONÆ, Apud Angelum Tamum. 1602.

P. Valerio Setae Theologo eximio, ac Poetae lectiss.

EGINAM volucrum, gelido quæ venit ab axe,
Regis vt ætherei sponsam tuetur, & anguem
Contundat rostro, cæci quem Rector Auerni
Limine Tartareo superas emisit ad auras,
Vt dominam rerum morsu depascat, & omnem
Mortiferum afflatum, virusq; inspiret in orbem
Mens canere, atq; vices voluendas pandere rerum
Est mihi. Tu, clari cui paret Regia Olympi,
Quam prius æterna templum sibi lege sacrauit
Rex superum, ingentem quam verbo conderet orbē,
Virgo Dei genitrix, cuius dulcissima cura
Nos homines, cuncti quam nostra in vota vocamus;
Huc ades, huic facilis superum Regina labori
Aspira, his affla felices cursibus auras;
At tu, qui tantæ labentis mænia molis
Sustentas humeris, nostris quem rebus adesse
Afflictis voluit cœli moderator, & orbis
Cæsaris Augusti celso de sanguine Cæsar
Auguste, Austriadum columenq;, decusq; potentum;

Si dum terribili contendis Marte Tyrannum,
Sternere, & è specula mundo dum prospicis alta
Forte vacare licet, tantasq; auertere curas
Si potes, his nostris paleidas dare lusibus aures
Ne renuas: Thraci sic tandem sceptra feroci
Eripias, victorq; ipsis des iura Pelasgis.
Auroram nondum volucris cristata vocarat,
Coniugis vt croceum chari experrecta cubile
Linqueret, & roseis digitis reseraret Olympum,
Lucifer Eois nondum surrexerat vndis,
Iampridem atq; medios torquebant sydera cursus,
Et posita somno pecudesq;, hominesq; quierant,
Dum quæ Threicius temerarit templa Tyrannus
Sacra Deo, quales crudeli comprimat vrbes
Seruitio, & quantum terras afflixerit omnes,
Vtq; furore nouo ferro insectetur, & igni
Pannonicas oras tacita cum mente voluto,
In placidum tandem soluuntur lumina somnum:
Tum mihi in antiquam videor virtute potenti
Deferri syluam, claudunt nigrantibus vmbris
Quam plantæ omnigenæ, omnigenum quam monstra ferarum,
Mutua vulneribus miscentes prælia lustrant;
Hinc trepidus fugio, summiq; cacumina montis
Scandere contendo, viridanti vbi gramine campi
Æquora magna patent, claro quæ lumine Phœbus

Ve-

Vestit, & abrupti fœcundant vndiq; fontes;
Ver vbi perpetuum Zephyris spirantibus, arbos
Plurima vbi æternis vestitur frondibus, atque
Floribus æternis, æternis fructibus halat:
Dum vagor ast oculis, prati dum pascor amæno
Prospectu, apparent rerum spectacula mira:
Regina, haud credo mortali sanguine creta,
Sydereo tantum mittebat lumen ab ore,
Insueta primum præbet se in luce videndam:
Purpureo, mirum, concretam sanguine sedem,
Quam quinq; ingentes, nitidoq; ex ære columnæ,
Sustentant, video, gemmis quæ ardebat Eois:
Hanc super ipsa sedet diuino plena decore
Regina in superos oculos intenta nitentes:
Qualis vbi Cœlo splendescit Luna sereno,
Cornua cum puro complerit lumine, qualis
Fulget vbi æquoreis consurgit Phœbus ab vndis:
Tempora bissenis huic texta corona lapillis
Præcingit, fusos auris cui lactea ceruix
Accipit ambrosios crines, cuiq; aureus orbis
Innectit collum, pendens quem diuidit Agnus,
Hæc signata gerens clementi carmina fronte:
Sum pius ille agnus, cecidi qui victima ad aras,
Ad vitam vt dira reuocarem morte peremptos:
Exin pulchra auro, ac varijs distincta figuris
Hanc demissa pedes velabat vestis ad imos:

Hic patris æterni soboles æterna per auras
Mittitur æthereas nostras in carceris vmbras:
In palea genitrix natum deponit adorans
Illic, ore fouent quem bos, & tardus asellus,
Hic superum Regem ridentibus abluit vndis
Hirsutis iuuenis velatus corpora villis;
In latices illic mutatur lympha Lyæos:
Hic Rex Bethanes quarta iam luce sepultus
Ad superas auras infernis surgit ab vmbris;
Est vbi Christus iter motas impune per vndas
Tendit, vbi ventos, euersa ac æquora sternit:
Hic Cerere exigua magnæ conuiuia turbæ
Apparat, & multos media de morte reducit,
Intrat ibi Solymas vili prouectus asello
Rex Regum, occurrunt cui carmina læta canentes
Isacidæ pueri, palmas qui stirpe reuulsas,
Paciferasq; oleas manibus prætendere certant,
Bissenum hic procerum præbet sua viscera edenda
Concilio albenti Cereris sub imagine: Patrem
Orat ibi, trahitur scelerato hic milite captus:
Marmoreæ vinctis manibus post terga columnæ
Cæsus ibi largos effundit sanguinis imbres:
Tempora sacra alibi spinis transfixus acutis,
Ac Tyrio irrisus plebi monstratur in ostro:
Hic inter sontes trabibus dependet ab altis,
Tartareis illic consurgit victor ab oris,

Hic

Hic repetit tandem cœlestia Regna Parentis:
Ornatus sic Diua suos illuserat auro:
Excubat ad sedem triplici diademate fulgens
Idem hominum Rector summus, summusq; Sacerdos,
Cui duplices manibus claues; quarum altera ferro,
At puro ex auro conflata est altera, clari
Queis claudit, reseratq; Poli sublimia templa,
Hanc circum pietate graues, annisq; verendos
Sidonio video splendentes murice Patres:
Innumeræ huc magno concurrunt agmine gentes,
Diuersæ facie, diuersæ vestibus omnes:
Vnde pia accipiunt diuinæ dogmata legis,
Quæ superum Pater omnipotens, hominumq; creator
Mortales docuit cœli delapsus ab arce;
Dum tot magna mihi, tot dum miranda videntur,
Ecce repente caput nigro velamine Phœbus
Contegit, & subita terras caligine mergit:
Intonat atque adeo concussi Regia cœli,
Extremam vt credas Mundi diuulsa ruinam
Mœnia tunc trahere, ardentes namq; aere flammæ
Vibrantur crebræ, torquentur fulmina crebra:
Sub pedibus resonat tellus mugitibus, atq;
Cuncta elementa chaos minitantur denique rerum,
Tunc manibus iunctis attollens lumina ad astra
Fundo preces humiles, cœlestia numina magnis
Quæq; onero votis, iram superare Tonantis

Quæ-

Quæso velint precibus, cæco misereſcat vt orbi:
Tum vero pallens atra ferrugine Titan
Exerit ecce caput, pallenti in luce refulgent
Omnia viſa prius, ſed triſti ardore micantem
Aſpicio tremulos ſtellam protendere crines
Auroram verſus, ſquammoſo corpore ſurgit
Vnde repente Draco, frontem qui cornibus armat,
Sanguine qui criſtas maculoſas tollit, & ignem
Qui ſpirans oculis ſtridentia ſibila mittit,
Pectore quique tumens gentes terroribus implet;
Vt vero in tantam flammantia lumina torquet
Reginam, vtque videt tantos aſſiſtere Patres,
Et populum tantum, fremit aſper & atra venena
Ore vomens rabido, ſedem petit impete magno:
Tunc mihi membra nouum diſſoluit frigus, & imis
Concreſcit ſanguis gelida formidine venis:
Stat ſolium circum Patrum glomerata caterua,
Pellere & inde ferum certat generoſa Draconem,
Ille venenatis nunc morſibus enecat hoſce,
Nunc lacerat cornu, nunc flexibus alligat illos,
Proſternitq; alios, viridiq; aſpergine fædat:
Pectora tunc tundens ſummus veneranda Sacerdos
Ora rigat lacrymis humili ſic voce precatus,
Si Rex cœlicolum nondum execraris ad vnum
Mortales, ſi tangit bonos, ſi cura remordet
Vlla tuæ Sponſæ nos eripe faucibus hydri:
Vix

Vix hæc protulerat, gelidis cum tendit ab Arctis
Alituum Regina, duo cui vertice rostra,
Cui duo consurgunt augusto pectore colla,
Ipsa ingens animis, ingens & corpore in anguem
Sternentem Patres vt primum lumina flectit
Feruida rostra quatit, magnis diuerberat alis
Æthera, & horribilem cœlestis fulminis instar
Serpentem inuadit, conuertunt protinus ora
In volucrem Patres, supera ad conuexa supinas
Certatim tendunt palmas, æternaq; poscunt
Numina certatim, perimat quo fulua Draconem
Ales, & eripiat tanto discrimine cunctos:
Mox Aquila, & serpens tendunt in vulnera totis
Viribus inter se, rostris ferit illa superbum
Nunc caput, ingentes fœdat nunc vnguibus orbes,
Hic contra assurgens rostro nunc vulnera adunco
Cornibus infligit, tergo nunc nigra venena
Morsibus inspirat, spiris nunc verberat alas:
Regina at volucrum superari indocta Draconis
Tentat opum summa vi infringere cornua diri,
Ergo caput rostris certat contundere aduncis,
Nititur ergo caput pedibus lacerare cruentum,
Nunc vngui ingeminat capiti, nunc vulnera rostro.
Quam multis scopuli feriuntur fluctibus, æquor
Cum furit Adriacum, sic crebris ictibus ales,
Insurgat quamuis, versetq; volumina quamuis

Cornibus incurſans, tundit generoſa Draconem:
Arripit ac dextrum iam tandem feruida cornu,
Arreptumq́; tenens roſtris trahit ardua dirum
Serpentem hac, illac, tantis ac viribus inſtat,
Horrendum vt cornu rupta ab radice reuellat,
Quo coluber cornu Lybicas euerterat vrbes,
Oppida quoq; tumens Europæ magna petebat;
Rumpitur ergo Draco, rabidusq́; ad ſydera iactat
Sibila, & ore vomit commiſtum ſanguine virus,
Eripienſque fugam bella hoſti, bella minatur.
Tunc ales victrix, ſæuo procul hoſte fugato,
Ad dominam vertit rorantem ſanguine frontem,
Mitis eo actutum placido volat agmine, & alis
Applaudens illam ſummiſſo vertice adorat.
Tunc Patres, ſacra cincti qui tempora vitta,
Qui crines rubro ſubnixi tegmine, & oſtro
Romano inſignes plauſu, fremituq́; ſecundo
Immortale ferunt Aquilæ ſuper æthera nomen:
Almus at ille vigil, qui fidus ſemper adhæret
Reginæ lateri ante alios læriſſimus omnes
Inuictæ volucri ſumma cum laude coronam
Imponit triplicem, varijs quæ intexta lapillis
Eois, omnes luſtrabat lampade terras.
Littore ab occiduo turbam conſurgere olorum
Hinc video ingentem, blando qui carmine magnæ
Facta docent Aquilæ terram reſonare, polumq́;

Tum

Tum se tollit ouans volucrum Regina per auras,
Atque homines linquens, montes, cycnosq; canoros
Præpetibus tranat nubes, & sydera pennis:
Dum sequor hanc oculis cœlestia templa petentem,
Ecce repente omnis liquidas prospectus in auras
Effugit, apparet facies tantum ardua montis,
Queis stupidus visis, dum circum lumina voluo,
Heu mihi post humeros immani corpore Monstrum
Astare aspicio, Monstrum quo fœdius vllum,
Quo magis horrendum stygijs non surgit ab oris,
Non adeo cœlo se celsa Ceraunia tollunt,
Horribile vt Monstrum superas se tollit in auras,
Huic gemina assurgunt squallentia tempora circum
Cornua, dependent viridantes crinibus angues,
Et duplices ardent liuenti in fronte comætæ:
Canities mento promissa in pectore pendet,
Atque vomens fumo commistum faucibus ignem,
Tempora fœda premit candenti ex ære corona;
Tum face fulminea, teloq; tricuspide dextram
Nigrantem armatus Regem omnipotentis Olympi
Conatur demens superis deducere Regnis:
Frigidus ossa mihi pertentat protinus horror,
Stantq; metu crines, ast tempora nigra tridenti
Percutiens Monstrum clamorem ad sydera tollit
Immensum, immugit quo mons exterritus, æther
Quo fremit, atq; tremens quo tellus ima dehiscit:

Quale specus superi, flammantia quantus ad astra
Suspectus, tantum tendit spelunca sub vmbras;
Vnde atra erumpens calorum mœnia lambit
Sulphure candenti, picea & caligine nubes:
Hinc video innumeras monstroso corpore pestes
Surgere tartareas, solum sub fronte nitescit
Nonnullis lumen, cœlum qui vertice pulsant,
Prima equitum facies alijs, est vltima equorum,
Sunt queis pube tenus præstantis virginis ora,
Inde trahunt turpis sinuosa volumina caudæ;
Et septena quibus capita, & queis corpora terna:
Quiq; manus centum protendunt, brachia centum;
Quam multæ, dulci Zephyri cum flamine terram
Permulcent, pecudes surgentia gramina pascunt,
Monstra specu voluitat tam multa in luminis auras,
Ore vomunt omnes incendia, naribus omnes
Fumiferam expirant flammam, micat omnibus ignis
Luminibus, crines innexi atq; anguibus, omnes
Armantur facibus, piceisq; tridentibus, vrgent
Queis insultantes inferno carcere clausos:
Certatim huc properant informia numina Auerni
Tendere, & inflectunt genua, & capita ardua curuāt
Immitem Regem circum; silet ille dolore
Fixus, acerba tuens, tum frendens dentibus atris
Tartaream rumpit flammato pectore vocem:
Mene igitur vinci? cuiquam concedere mene?

Seu

Seu regat hic terras, summo seu regnet Olympo?
Ille ego, qui superos armaui in prælia magnos,
Ille ego, qui solio summum detrudere adorius
Cœlicolum Regem Arctoam conscendere in arcem
Tentaui, & totum potui formidine cœlum
Complere, Austriacam nequeo diuellere stirpem?
Quid iuuat infernis Atem mouisse tenebris,
Scindat vt in fidei studia aduersantia Regna
Europæ, tantæ sæuisse & crimina cædis?
Heu quid in Austriacos vires Orientis, & arma,
Quæ magnos Asiæ populos, Lybiamq; ferocem
Sub iuga Maumethis valuerunt mittere dura
Sæpe acuisse iuuat? potui num perdere gentem?
Pellere num Regno? infracta est mea magna Potestas?
An mea mortali rabies satiata cruore?
Exsaturabor ego? tenebris Sol ante recondet
Æthera, & in primam redigentur sæcula noctem.
Quare agite ô Proceres, nostri decora alta Senatus,
Præsidia vmbrarum, cæci tutamina Auerni,
Vestrarum tandem quæso miserescite rerum,
Imperium firmate meum, firmate potenti
Viritate Infernas vires, nunc fundite totam
Tartaream rabiem, prægnantia corda venenis
Excutite omnigenis, campo nunc tendite aperto,
Tendite nunc tecti sanctæ sub imagine legis,
In facies omnes, vultus vos vertite in omnes:

Cri-

Criminibus violate nouis ea fœdera primum,
Queis Gallo præses Romanus iunxit Iberum.
Tum Latium, & Venetum belli terroribus oras
Ludite, & Europam scelerata accendite in arma,
Arma fremant Itali, arma ardens Hispania clamet:
O si Romanum peruertere fraude Senatum,
Findere si Arctoos vota in contraria Reges,
Cæsareamq; domum furijs incendere totam
Possitis socij, vobis quæ præmia soluam?
Tempora qua redimam vobis victricia Lauro?
At quid ego incassum vos longum demoror amens?
Ite meæ magnæ spectata potentia dextræ,
Ite hominum terror, cælorum maxima clades,
Ite, fretum, terras, aulam miscete Tonantis.
Vmbrarum nondum compresserat ora Tyrannus,
Dicere adhuc ducibus Stygijs nonnulla parabat:
Illi at frendentes iamdudum, ac torua tuentes
Tanta pati nequeunt absumi tempora fando:
Ergo indignantes incendunt murmure totum
Horrisono montem, conuexi errantia cœli
Septa nouis feriunt clamoribus, agmine magno
Inde ruunt omnes, obscurumq; æthera pennis
Anguineis tranant: qua scindunt aeris oras
Infernæ pestes, antiquæ viscera matris
Cæca fremunt, omnis terris aufertur & æther:
Ni quando manes fumanti ex ore volantes

Sul-

Sulphure commistas iaculantur in aera flammas.
Ventorum veluti cum vis conclusa cauernis
Indignans cæco frænari carcere magnis
Viribus hac, illac terram diffindere tentat,
Illa gemit, tumidamq; dolet discindier aluum
Semine fœta suo, nutantes & tremit artus,
At magis, atq; magis venti luctantur, & instant,
Contenduntq; foras, possunt qua rumpere portam,
Ad conuexa Poli magno molimine tandem
Prorumpunt rabidi, discerpta & viscera matris
Dispandunt cælo, versanti hinc turbine terris
Armati incumbunt, Pario fulgentia tecta
Marmore disturbant, vellunt radicibus altis
Antiquas Ornos, annosaq; brachia vertunt
Roboris, atq; solo prosternunt obuia quæq;,
Verbere quæq; trahunt, rapiuntq; per æthera quæq;:
Dum talem terris meditantur Tartara pestem,
Ecce repente tonat; roseos qua Phœbus in vndas
Vespere mergit equos, magno diuum aula fragore,
Aspicio medij discedere mœnia Olympi,
Et mage clara Polo palantia sydera toto;
Vnde nitens humeros iuuenis radiantibus alis
Egreditur, terrasq; petit volucri ocyor Euro;
Fulmineum dextra miles rotat aliger ensem,
Flagrat, & insigni clypeo manus altera, sacrum
Qui caput igniuoma protectus casside textam

Loricam induerat stellis, ocreasq; nitentes,
Feruidus hic Erebi totum vexantia Mundum
Agmina compellat, dictis atq; increpat hisce:
Vos terram, pelagus, purum vos athera pestes
Tartarea audetis confundere? luminis oras
Vos cœci aterno damnati carcere Auerni
Lethali afflatu fœdatis? vos ego: vobis
Sed stat certa dies, hac qua peccata luatis:
Pracipitate moras, cœlesti mandat ab arce
Hoc Pater omnipotens, superis concedite ab oris,
Condite vos stygijs immania Monstra latebris:
Condita non vobis hac pulchri machina Mundi,
Sed generi humano: vos luce carentia Regna
Incolite ò miseri, structa illa palatia vobis;
In sontes illa vires expromite in aulas,
Imperium in gentem illic exercete rebellem,
Statis adhuc? veteris num vos obliuia belli
Cœpere? experti nondum cœlestia tela?
Vultis ut Imperio vestri succurrere Thracis?
Et solio Austriacam gentem depellere auito?
Qua mihi rex igitur cœlestum arcana reuoluens
Pandit, & ut vobis pandam me mittit Olympo,
Accipite, atq; alta mea dicta reponite mente.
Vltima Threicia venit ecce Tyrannidis atas,
Ecce Otomanna ruit domus alto à culmine tandem,
Tandem tempus adest, quo maximus arbiter orbis

Austriacam in stirpem Lybiæq;, Asiæq; superbum
Transtulit Imperium, has metas, hæc tempora regno
Maumethis posuit, rerum qui tractat habenas:
Sed liquidas errare nefas per luminis auras
Infernas vmbras, noctisq; horrentia Monstra:
Talia cœlesti vix fuderat aliger ore,
Cum gladium vibrans oculi velocius ictu
Sub rapidas Phlegetontis aquas, barathrique sub alti
Antra inamæna fugat stridentia Regis Auerni
Agmina: mox radijs solaribus aurea nubes
Ardescens cœli transcurrit inania aperta;
Alituum qua visa cohors volitare per auras;
Palmarum manibus victricia signa ferebant,
Tempora inumbrabant gemmatis alba coronis
Cœlestes iuuenes, candenti corpora amictu
Velabant, picti æthereis animantibus alas:
Carmine qui tali mulcebant aera circum.
Gloria sola Deo, qui Trinus numine, & Vnus
Condidit ex nihilo irrequieta volumina cœli,
Conditaq; in nihilum potis est conuertere, & orbes
Ex nihilo rursus sexcentos condere pollens
Ipse suis opibus, nihil vllius indigus orbis;
Qui librata suo posuit fundamina terræ
Pondere, & in medio iussit pendere quietam;
Semina qui rerum genitalia cuncta fouebat,

Cum super ille volans æterna nocte sepulta
Aequora, cum mixto luctantia corpore terra
Flamine mulcebat vitali, vnde agmina aquarum
Diffugere, & claro terram mandauit Olympo
Denudare caput surrium montibus, atq;
Disclusi Oceani collo data brachia circum,
Aera qui sursum tellurem, ac æquora circum
Ignis complexu tendentis ad æthera sepsit.
Gloria sola Deo, qui trinus numine, & vnus
Æthereum Solem diuini luminis vmbram,
Qui decus omne Polo, qui vitæ, ac lucis origo
Limitibus cœlum certis metitur, & orbem
Per duodena regit sinouso in tramite fixa
Sydera, qui terras flammis, qui lustrat Olympum,
Protulit ex nihilo, tenebrasq; resoluit inanes,
Qui Lunam pelagi dominam, terrisq; potentem
Luminis expertem Phœbeæ lampadis ignes
Colligere, & variam faciem mutante figura,
Nocte referre Polo fratris decreuit honores,
Ignea qui Mundi cælauit mœnia signis,
Vnde ferunt varios genitalia semina fœtus,
Vnde queunt homines cœli cognoscere motus,
Qui vacuos cœli tractus, spatia ampla patentis
Aeris instituit pictas tranare volucres,
Corpore qui pisces squamoso ludere in vndis,
Quadrupedumq; greges immensa per æquora iussit

Cam-

Camporum errare, & teneras depascier herbas,
Quiq; hominis vegetum lecto de puluere corpus
Ipse suis manibus tandem compegit, & auram
In faciem ad cœli sublatam lucida templa
Ætheriam infudit dulcis spiracula vitæ,
Qua rerum dominum referens, rerumq; Parentem
Regnandum acciperet ventura in sæcula Mundum.
Gloria sola Deo, qui trinus numine, & vnus
Nos superos magnos Proceres fœlicis Olympi,
Militiæ ætheteæ ter ternis agmina terna
Distincti ordinibus natali ab origine Mundi
Iussa expectantes voluit penetralibus aulæ
Vsq; astare suæ, sanctumq; extollere nomen,
Qui innumeras acies summo se æquare Parenti
Audentes, immane scelus, sedemq; locare,
Vnde Aquilo insurgens afflatu concutit orbem,
Fulmine præcipites claro deiecit Olympo,
Et tristes habitare domos tellure sub alta,
Sulphure & vndanti nigrantia Claustra subegit,
Qui sibi nos tanto rerum discrimine fidam
Stare manum expertus fœlicis munere palmæ
Donatos Regni socios in parte locauit.
Gloria sola Deo, qui trinus numine, & vnus,
Quam sibi ab æterno delegit tempore Sponsam
Intactam, illæsam (Stygius fremat ore Tyrannus

Inuidia Populus tristis rumpatur Auerni;
Seruabit dextra, cœli qua templa tuetur,
Seruatam & thalamo tandem dotabit Olympi.
Reginam volucrum gelidis qui misit ab oris,
Tundat vt Eoi colubri capita ardua rostro;
Ausus qui in Sponsam minitantia colla tumere:
Insignem qui te bellatorem agminis vnum,
Ductorum aligeri, magni cui tradita cura,
Romulidum Imperij, cœlo descendere ab alto
Iussit, & infernas vitiantes omnia pestes
Sub loca præcipites squallentia mittere Ditis.
Carmina quæ mira postquam dulcedine vocum
Alati cecinere chori, supera ardua plausu
Ingenti sonuere, Poli plausere choreas
Sydera, fulgenti riserunt omnia vultu:
Romani Imperij tum Princeps aliger inquit:
Cœlicolæ magni, summi queis Rector Olympi
Christiadum Regum curam mandauit habere
Audite, æterno quæ stat sententia Patri,
Audita & celeres diuina facessite iussa,
Vidit Olympiaca rerum moderator ab arce
Horribilem Thracem Maumethis dogmata iniqui
Per dites Asiæ populos, Lybiæq; per Vrbes
Portasse, & miseris iamdudum dura Pelasgis
Iura dare, ac vlla nunquam ditione quietum

Au-

Austriadum placido bellum mouisse nefandum
Imperio, & Regnum Mundi affectare superbum
Vidit, & electæ gentis succensus amore
Res Asiæ tandem, meritamq; euertere Thracis
Decreuit gentem, tandem tot Regna Tyranni
Eoi in magnum statuit transferre Rudolphum,
Illa igitur Proceres cæli inuiolata Potestas,
Quæ licet ipsa queat nutu conuertere summis
Ima, tamen rerum moderari gaudet habenas
Sæpe ministerio seruorum, mandat vt altos
Christicolum Reges, quorum custodia vobis
Tradita certatim sancta accendatis in arma:
Maxime tu Princeps, Regem cui sorte tueri
Obtigit ingentem, veteri cui plurima regna
Orbe tenere parum, cum magnum surgere Mundum
Illius Imperio spectaris, quo nihil ipsa
Maius habet tellus, compar cui sydera vtroq;
Orbe nihil cernunt auris cœlestibus ipsum
Noctes, atq; dies ne cessa afflare, potenti
Quo dextra Thracem solio deturbet auito:
Regna tot Europæ, Lybiæ tot tradita, & vltra
Herculeas metas, intactaq; littora priscis
Imperium alterius concessum dicito Mundi,
Liberet vt tanti terras formidine Monstri;
At tu cœlestum nulli virtute secundus,
Qui Regem belli fulmen, columenq; labantis

Imperij, armipotens paret cui Gallia tandem,
Ipse tuo semper rerum discrimine ab omni
Numine tutatus fœlici in sede locasti,
Insignem inflamma Ductorem exercitus acris,
Vertat vt in Turcas indocta quiescere corda:
Vos autem cœli Proceres, queis cura tueri
Heroas Latios, genus alto à sanguine Regum,
Concordem inspirate animam, inspirate potentis
Hesperiæ dominis diuini pectoris ignem,
Quo veniant acti tam sancta in prælia cuncti:
Vt pellant cuncti communem sedibus hostem,
Atq; agite in primis stimulis cœlestibus, acri
In primis flamma Venetos accendite magnos,
Ausoniæ qui summus honos, & gloria gentis,
Oppida qui, niuei currunt qua flumina lactis,
Quæq; rigant passim riuis fugientia mella,
Arma inter, mediasq; acies in pace gubernant,
Qui parere suis ponti tumida æquora frænis
Edocuere, vagas & voluere mollius vndas:
Hos magni aligeri nunquam cessetis in arma
Tam pia, tam superis, superumq; optata Parenti
Certatim hortari, facile est superare Tyrannum
Infandum, iniustis facile est detrudere Regnis
Maumethem, Austriacis potis est si fœdere magnis
Adriacos Proceres iungi, & socia arma moueri:
Tu vero ante alios Regum dignissime custos

Cu-

Custodes, magnum cui munus semper adesse
Clementi rerum Domino, rerumq; labantum
Præsidio, Mundum qui fulcit vertice solus,
Fide vigil, summi ne expecta iussa Parentis,
Iam satis, atq; super Clementem numine sancto
Ipse tuo afflasti, cœlesti pectore flammam
Concepit Clemens, non cernis, qui nouus illum
Ardor agat dudum lites componere magnas
Christiadum Reges inter, Proceresq; potentes?
Quæ cura æterno nutantem fœdere pacis
Firmare Europam? belloq; asperrima gentis
Pectora christicolæ monitis conuertere amicis
In Thracem, vt Solymis communi milite dirum
Maumethem pellant, sanctasq; Tyrannide terras
Eripiant tandem, cœlo quo gratius omni,
Quo mage laudandum bellum mortalibus vllum
Tempore non alio susceptum, tu vigil alme
Terrarum hoc columen potius tutare periclis,
Tu magnum precibus potius contende Tonantem
Flectere, quo fractis Mundi succurrere rebus
Hunc sinat; & tanto terras dignetur alumno;
Magne vigil tandem, cœli fortissime Princeps,
Vna cui inuictum cura est seruare Rudolphum,
Tu magnum Heroem, magni cui gloria Regni
Credita Romani; sponsæ cui tradita cura
Regis Olympiaci sanctis instinctibus vrge,

Ac-

Accensumq; tuis auris accende potentem,
Regnantum Regem, vt bello sectetur, & armis
Austriaci æternis æternum nominis hostem;
Nullam habeat pacem, componat fœdera nulla;
Nec prece, nec pretio sumptis discedat ab armis;
Innumeras acies Thracis, lunataq; castra,
Seruitium terris, cœloq; minantia vanum,
Barbaricæ & gentis flatus, animosq; superbos
Ne timeat Cæsar, vires pater ipse secundas
Sufficiet, magno pugnantia mittet Olympo
Agmina in auxilium, non vltima gloria cœli
Ipse adero semper, præsentia numina semper.
Ille mea agnoscet, sæuas hac dextra Phalanges
Sternet, & ingentes hac edet stragis aceruos
Threiciæ, ipse Duces atro terrore replebo,
Militibus quæ fugam immittam, quos stare videbo
Austriacos contra, subito meus hic metet ensis,
Ensis hic vndanti spumabit sanguine Thracum;
At teget hic Clypeus certantes Cæsaris alas;
Vnus & hic Clypeus cunctorum tela retundet,
Quem Pater omnipotens æris, calybisve metallo
Haud fecit, sed qua nullis obnoxia telis
Templa Poli, sed qua Arctoam procuderat arcem
Formauit massa; fatur dum talia magnus
Cœlicola, Aligeri Clypei mirabile textum
Admirantur, vbi Austriadas ab origine Reges,

Prælia

Prælia magna Virùm, præreptaq; sceptra Tyrannis,
Atque triumphatum nascentem à littore gentis
Occiduæ Mundum, nouit qui cuncta futura,
Qui stabili cursu variauit cognita ab illo
Tempore, quo iussit magnum consurgere Mundum
Fecerat omnipotens clari regnator Olympi.
Bellipotens Clypei stat celsa in parte Rudolphus
Augustus, Cæsar, triplici diademate Clemens
Insignis mitra, gemmis spectandus, & auro
Romulidum hunc Regem Capitolia ad alta coronat:
Stat lateri affixus veneranda in veste Rudolphi
Guarinonus, honos Veronæ, & gloria magna
Phebigenæ Patris, miras cui noscere vires
Herbarum haud multis hac tempestate patentes
Concessum, & stygio iam iam damnanda Tyranno
Agmina languentum, iam iam claudentia nocti
Lumina perpetuæ iocunda in munera vitæ
Est reuocare datum, afflictis & reddere vires;
Quem Pater omnipotens nostros seruauit in annos,
Vt seruatorem Europæ seruaret in vsus
Tantos, ac animam rerum sub mole cadentum
Interdum fessam nota recrearet vt arte:
Illum omnes ætate grauem, sophyaq; verendum
Obseruant Proceres, Cæsar veneratur & ipse:
Parte alia terras armato milite, classe
Aequora magna tegit Regali in sede Philippus:

Inde

Inde sati Austriadum præclaro sanguine fratres
Qui ditione premunt frænari nescia Regna
Agmina agunt primi, tollunt in prælia primi
Magnanimas dextras, torquent quæ tela, micantes
Quæq; rotant gladios effundunt sanguinis amnes.
Hic anima illustris, Ducibus generata, potentes
Et genitura Duces, Augustæ gloria gentis,
Europæ columen, superum iustissima cura.
Ferdinandus adest, bello qui magnus, auita.
Qui pietate nitens Byzanti ingentia septa,
Atq; ipsa in cœlum minitantia claustra Tyranni.
Funditus euertit, nitratis concita flammis
Pondera dum ferri, terrestria fulmina, torquet:
Augusta apparent Maumethis tecta superbi;
Regnatorum Asiæ penetralia magna patescunt;
Lecta Puellarum præstanti corpore turba,
Ad turpes vsus Domino quæsita nefando;
Scissa comam, diris deturpans vnguibus ora
Hac, illac errat, compleíq; vlulatibus ædes:
Et te cernere erat, Maumethes, colla catenis,
Atq; manus centum constrictum, lumina cœlo
Tollere torua, caput quassantem, ac ore frementi
Falsa execrantem Maumethis numina, & omnes
Crudeles superos, crudelia & astra vocantem;
Austriaci at Proceres curru super ardua vecti
Mænia Casurgis victrici tempora Lauro

Or-

Ornati, spoliis Asiæ, prædaq; superba
Insignes toto Mundo plaudente triumphant:
Threicij incedunt palmis post terga reuinctis
Ductores, vultus demissi, quos manus ingens
Captorum sequitur, vires Orientis, & ipse
Flos Asiæ, Lybiæ virtus, roburq; Tyranni:
Quaq; premunt pedibus victores strata viarum
Consurgunt violæ; consurgit amaracus, alba
Lilia mixta rosis effundit dædala tellus;
Plaudentesq; canunt Pueri, mixtaq; Puellæ;
Victus io, captiuus io Rex impius, Orbis
Pestis, & ira Dei, curuato hic poplite adorant
Numina magna Patris, templi laquearibus altis
Arma inimica sacrant, vota immortalia Diuis.
Hæc dum cœlicolæ mirantur, Maximus Heros
Ite, ait, ite citi, Reges accendite in arma.
Dixit, & aligeri venientibus ocyus Euris
Per vacuos lapsi tractus pernicibus alis
Ad varias oras, diuersa ad littora tendunt.
Ecce autem Heroem video super inuia tolli
Ventorum spatia, obliqui & mœnia cœli
Alternis penetrantem humeris super æthera condi.

F I N I S.